మమకారం

గురజాడ శోభా పేరిందేవి

హడావిడిగా ఇంటికి వచ్చిన రామనాథం తాను తెచ్చిన విత్తనాలు అన్నీ సరిగ్గా ఉన్నాయో లేదో అని లెక్క చూస్తున్నాడు.

"ఏమండీ !"

"ఆ" అన్నాడు చకచకా తన పని చూసుకుంటూ !

"సెలవు రోజయినా ఇంటిపట్టున ఉండక ఇప్పటిదాకా తిరిగివచ్చారు. వచ్చాకనైనా నాతో కాస్సేపు కబుర్లు చెప్పరేమిటండీ ?"

"ఈ విత్తనాలు నాటేదాకా నాకు మనశ్శాంతి లేదు సీతా ! అయినా కొన్నాళ్ళాగు పూలతో, పండ్లతో, కాయకూరలతో, ఆకు కూరలతో మన ఇల్లు ఎంత కళకళలాడుతుందో ! అప్పుడు మనమిద్దరమూ చెట్లనీడల్లో కూర్చుని మన ఇంట్లో పండిన పండ్లుతింటూ, కబుర్లు చెప్పుకో వచ్చు. వృద్ధాప్యంలో ఇవి కాస్తూకూస్తూ ఆర్థికంగా సాయం చేస్తాయి తెలుసా ?"

ఈమాట విన్న సీత నవ్వకుండా ఉండలేకపోయింది. ఆ నవ్వులో విషాదం ఉంది. "వృద్ధాప్యంలో తోట ఆసరాగా నిలబడడమేమిటండీ ? అప్పుడు ఆసరాగా ఉండేది కొడుకులయితేనూ" అంది.

సీత కళ్ళలోకి చూసాడు రామనాథం. 'ఇవాళయినా డాక్టరుగారి దగ్గరికివెళ్ళి పరీక్ష చేయించుకుందామని అనుకున్నానండీ ! కానీ మీరీ విత్తనాల గొడవలో పడ్డారు' అంటున్నాయి ఆమె కళ్ళు.

"సరేలే రేపే అవ్వ డాక్టరుగారి దగ్గరికి వెడదాం ! వచ్చాక వీటి సంగతి చూస్తాను" అన్నాడు రామనాథం.

సీతకళ్ళు మెరిసాయి. నోరువిప్పి 'నా ఉద్దేశ్యం ఇది' అని చెప్పకుండానే మనసులోని మాట గ్రహించిన భర్తని చూసి గర్వపడింది.

చకచకా స్నానం చేసింది. చిలకాకు పచ్చ రంగులో ఉన్న వెంకటగిరి జరీచీర కట్టుకుంది. ఎర్రటి కుంకుమని అందంగా నుదుటమీద పెట్టుకుంది. దేముడు గదిలోకి వచ్చి నమస్కారం చేస్తూ నిలబడింది

"తండ్రీ నాతో పెళ్ళయిన వాళ్ళందరూ ఇద్దరు పిల్లలకి తల్లులయ్యారు. నాకంటే నాలుగేళ్ళు ఆలస్యంగ పుట్టిన చెల్లాయి, పెళ్ళై ఏడాది నిండకుండానే పండంటి పిల్లాడిని ఎత్తుకుంది. నేను పూర్వజన్మలో ఏం పాపం చేసానో, ఏ తల్లీ బిడ్డలను వేరు చేసానో కానీ పెళ్ళయ్యి పదేళ్ళయినా పిల్లనెత్తలేదు వీధి గుమ్మంలోకి రావాలంటే సిగ్గుతో తల ఒంగిపోతోంది.

పేరంటాలకి వెడితే ముత్తైదువల కళ్ళు అదోలా నావైపు చూస్తాయి. ఒకసారి పెళ్ళికి వెళ్ళాను. అందరిలాగే వధూవరుల నెత్తిమీద అక్షింతలు జల్లాను. అందరి కళ్ళు 'నువ్వు జల్లావేమిటి ?' అని ప్రశ్నించాయి.

ఓ పెద్ద ముత్తయిదువ "ఏమీ అనుకోకే పిల్లా ఇల్లా అన్నానని ! నీకు పిల్లలులేరు కదా ! కనక నీ చేతితో అక్షింతలు జల్లడం ఏమంత శుభదాయకం కాదే !" అంది.

'పురిటి నెప్పులు భరించలేక చనిపోయినా పరవాలేదు. ఆ రకంగా చనిపోతే జన్మనిచ్చిపోయింది అంటారు. కానీ నాలాగ గొడ్రాలిగా ఎన్నేళ్ళు బ్రతికినా ఏం లాభం ?'

'మా పల్లెలోని ఆడవాళ్ళంతా ఇంచుమించుగా నన్ను వెలివేసారు స్వామీ ! డాక్టరుగారు మా ఇద్దరిలోనూ ఏ లోపమూ లేదని చెప్పేలాగ ఆశీర్వదించు '

కాన్పు కష్టమై నేను పోయినా పరవాలేదు బిడ్డ మాత్రం బ్రతకాలి అలా ఓ తల్లిగానే నేను తనువు చాలించాలి "

సీతకళ్ళు అవిరామంగా వర్షిస్తున్నాయి ముఖం ఎర్రగా కందిపోయి ఆమె నుదుటిమీది కుంకుమ బొట్టుతో పోటీ చేస్తోంది

"సీతా ! సీతా ! ఏమైంది సీతా ?" గాభరాగా భార్యని కుదిపి అడిగాడు రామనాథం

ఇంక భరించలేనట్లుగా అతని గుండెల్లో ముఖం దాచుకుని గట్టిగా ఏడవసాగింది సీత

"నేను గొడ్రాలినని దేముడికి కూడా నా మీద కోపమండీ! అందుకే ఎన్ని పుణ్యక్షేత్రాలని దర్శించినా, ఎన్ని మొక్కులు మొక్కినా నా మొర ఆలకించడం లేదండీ ! నన్ను ఇలాగే ఉండిపొమ్మంటున్నాడండీ!"

"సీతా ఇలా చూడు !" ఆమె ముఖాన్ని పైకెత్తుతూ అన్నాడు రామనాథం.

"ఏమిటి ?" అన్నట్లుగా చూసింది సీత.

"డాక్టరుగారి దగ్గరకి ఇప్పుడే వెడదాం ! కానీ ముందుగా గుండెని నిబ్బరంగా చేసుకుని బయలుదేరు ! ఎందుకంటే మనం కోరుకున్న విషయమే జరుగుతుందన్న గ్యారంటీ లేదుగా !

అయినా పిల్లలకోసం అంతగా తహతహలాడటమెందుకు ? తల్లితండ్రులం వాళ్ళని ఎంతో

అపురూపంగా పెంచితే, వారు కాళ్ళమీద నిలబడగానే మనలని మన పాటికి వదిలేసి వెళ్ళిపోతారు. అప్పుడు బోలెడంత బాధపడాలి. ఆ బాధంతా ఎందుకు? అయినా ఇవాళ నేను నాటే ఈ విత్తనాలు మొక్కలై మనకళ్ళ ఎదుటే పచ్చగా కళకళలాడుతూ పెరిగి పెద్దవుతాయి. వాటిని మన పిల్లలలాగా భావించ లేవా ?''

తను ఇంక ఇలా ఏడుస్తూ ఉంటే డాక్టరుగారి దగ్గరకు తీసుకువెళ్ళే ప్రయత్నం మానేస్తాడేమోనని భయపడిన సీత ''నేను అన్నిరకాల అవమానాలు తట్టుకుంటూ వచ్చినదాన్ని. ఎన్నోసార్లు తూట్ల లాంటి మాటలు పడ్డాను కూడా! అన్ని గాయాలకీ ఇదో దెబ్బగా భావిస్తాను'' అంది.

దేముడికి మరోసారి దణ్ణం పెట్టుకుని భర్తతో నడిచింది సీత.

* * *

డాక్టరుగారి ఆపరేషన్ వల్లనయితేనేమి, సీత మొక్కుల వల్లనయితేనేమి ఆమె గర్భవతి అయింది.

''నువ్వు చాలా బలహీనంగా ఉన్నావు. కాన్పు కష్టమవుతుందేమోనమ్మా! అదీకాక నీకు ముప్ఫై నిండాయి కూడాను!'' అంది డాక్టరు.

''ఏం ఫరవాలేదు డాక్టరుగారూ! బాబు పుట్టగానే వాడి బోసినవ్వులు చూడగానే వాడు ఆరోగ్యంగా తయారవ్వగానే నేను బాగా ఆరోగ్యాన్ని పుంజుకోవడమే కాదు లావవుతాను కూడా! అప్పుడు మీరే నన్ను గుర్తుపట్టలేరేమో!'' నవ్వుతూ అంది సీత.

సీత పుట్టబోయేవాడి కోసం స్వెట్టరు, మేజోళ్ళు అల్లింది. బొంతలు తయారుచేసింది. బొమ్మలు, బట్టలు కొంది.

''అబ్బాయే పుడతాడని అంత నమ్మకంగా ఎలా చెప్పగలవు సీతా ?'' అని అడిగాడు ఒకసారి రామనాథం.

''నాకు మగపిల్లాడే పుడతాడండీ! ఏడుకొండల వాడిమీద నాకు బాగా నమ్మకం ఉంది. మీకు వంశోద్ధారకుడిని కనివ్వకపోతే అప్పుడడగండి'' అంది సీత.

అందంగా, ఆనందంగా ఉన్న భార్యని చూసి తృప్తిగా నిట్టూర్చేవాడు రామనాథం.

అతను ఎంతో ఇష్టంగా తోటపని చేసేవాడు. ఏ పాదు అయినా కాపేస్తే, ఏ గులాబి మొక్కో మొగ్గల్ని తొడిగితే సంబరపడిపోయేవాడు.

సీత మగపిల్లాడిని ప్రసవించింది. చాలా బలహీనంగా తయారైన సీతకి ఎన్నో జాగ్రత్తలు చెప్పింది డాక్టరు.

బుద్ధిగా తల ఊపిందేకానీ ఆమె డాక్టరుగారి మాటలని పెద్దగా పట్టించుకోలేదు. ఎప్పుడూ కొడుకుమీదే ధ్యాస! రామనాథం బలవంతంగా ఇస్తే టానిక్కు తాగేది.

తను పక్కగదిలోకి వెడితే చాలు తనకోసం ఏడ్చే కొడుకుని చూసి మురిసిపోయేది. బారసాల, అన్నప్రాసన, మొదటి పుట్టినరోజు చాలా ఘనంగా తన శక్తికి మించే చేసాడు రామనాథం.

కొడుకు శ్రీనివాస్‌ని ఎత్తుకుని టీవిగా తిరగ సాగింది సీత. రామనాథం కొడుకుమీద మరీ అంత మమకారం పెంచుకోవద్దని హెచ్చరించేవాడు. అతనామాట అన్నప్పుడల్లా ఆమెకీ చాలా కోపం వచ్చేది.

శ్రీనివాస్ అతి గారాబంగా పెరిగాడు. తన ఇష్టప్రకారమే అన్నీ జరగాలి. 'తను పట్టిన కుందేటికి మూడేకాళ్ళు' అని వాదించే విధంగా తయారయ్యాడు. అలా పెరిగిన అతను ఏ క్లాసు లోనూ తనంతటతాను పాసవ్వలేదు. తండ్రి బడిలో టీచరు కావడంతో పదో క్లాసువరకూ లాక్కొచ్చాడు పదోక్లాను రెండేళ్ళు చదివి పట్నంలో జూనియర్ కాలేజీలో డొనేషన్ కట్టిచేరాడు. 'మెడికల్ కాలేజీ'లో కూడా అలాగే చేరాడు. 'గజనీ మహమ్మదు' చేసిన దండయాత్రల మాదిరి ఎన్నో ఏళ్ళు చదువు వెలగబెట్టి చివరికి ఎలాగో డాక్టరయ్యాడు

ఆ రోజు సీత ఆనందానికి అంతేలేదు. ప్రసవం అయినప్పటినుండి ఆరోగ్యం చెడిపోయిన ఆమె ఇప్పుడు మరీ డొక్కులాగ తయారయ్యింది 'మా వాడు డాక్టరయ్యాడు.' 'ఈ ఊర్లో ప్రాక్టీస్ చేస్తాడు మా అబ్బాయి!' అని ఇంటింటికిపోయి చెప్పివచ్చింది. రామనాథంకి కూడా సంతోషం కలిగింది. 'నేను హైద్రాబాద్‌లో ప్రాక్టీస్ పెడతాను!' అని శ్రీనివాస్ అనడం విని అతను చాలా బాధపడ్డాడు. సీత వద్దని పదేపదే చెప్పింది.

''మీరుకూడా నాతో రండి'' నాలిక చివరినుండి అన్నాడు శ్రీనివాస్.

ఏపుగా ఎదిగి కాయలతో నిండుగా ఉన్న చెట్లు 'మమ్మల్ని వదిలి వెళ్ళిపోతావా ?' అని మూగగా అడుగుతున్నట్లనిపించిందతనికి. ఏదో అర్థంకాని ఆ అనుబంధానికి విలువనిచ్చే అతను ''నేనెలా వస్తానురా ?'' అన్నాడు.

''రిటైర్ అయిపోయావుగా! ఇంకేం పని ?''

''ఆయనెప్పుడు నా మాట విన్నాడుకనక ? పోనీ నువ్వు రా అమ్మా!''

రామనాథం కొడుకు ముఖంవైపే చూస్తూ నిలబడ్డాడు. కొడుకు తల్లిని రమ్మని పిలవడానికి కారణం హోటలునుండి భోజనం తప్పించుకోవడమే అనిపించింది అతనికి.

సీత అతన్ని బ్రతిమాలి ఫలితం కనబడక కొడుకుతో బయలుదేరింది. రామనాథం తోటలో ఒంటరిగా మిగిలిపోయాడు.

* * *

''ఏమండీ!''

దేముడి పూజకోసం పూలు కోస్తున్న రామనాథం ఉలిక్కిపడి వెనక్కి తిరిగాడు. బాగా నల్లబడి, చిక్కిపోయి ఉన్న సీతని చూసి నివ్వెర పోయాడు.

''రా సీతా కూర్చో! అలా అయిపోయా వేమిటి ?'' మంచినీళ్ళ గ్లాసు ఆమె చేతికి అందిస్తూ అన్నాడు రామనాథం.

నీళ్ళు తాగేసి గ్లాసుని కిందపెట్టి చెట్లనీడలో వేసివున్న నవారుమంచంమీద కూర్చుంది సీత.

''ఏమండీ నన్ను క్షమిస్తారా ?''

''అదేంమాట సీతా ? నువ్వేం తప్పు చేసావని క్షమించాలి ?''

''నేను ఇప్పటిదాకా చేసినవి అన్నీ తప్పులేనండీ మీరెంత చెప్పినా పిల్లలో అని కొట్టుకుపోయాను మంత్రాలయంలో తడిబట్టలతో నేలమీద దొర్లుతూ ప్రదక్షిణాలు చేసాను. పిల్లలు పుడతారన్న ఆశతో ఎవరేం తినమన్నా తిన్నాను. ఒకటా రెండా ఎన్ని ప్రయత్నాలు చేసాను నేను! నా ప్రాణాలు పోయినా ఫరవాలేదు కానీ నా బిడ్డ బ్రతకాలి. ఓ తల్లిగానే నేను ప్రాణాలు వదలాలి అనుకున్నాను. అడింది ఆటగా పాడింది పాటగా పెంచాను.

ఇప్పుడు గొడ్రాల అని అందరూ అవమానించిన దానికి పదింతలుగా అనుభవించానండీ!

వాడు చెప్పాపెట్టకుండా ఎవత్తెనో తీసుకు వచ్చి 'నా పెళ్ళాం' అన్నాడు. ఆ రోజే కాస్త మనసు విరిగిన నేను ఇక్కడికి వచ్చేద్దామనుకున్నాను

కానీ వాడు ఎంతో వేడుకోవడంతో ఆగి పోయాను. కొద్ది రోజులు పోయాక పెళ్ళాన్ని తీసుకుని మీదగ్గరికి వచ్చి ఆశీర్వాదం తీసుకుంటా నన్నాడు.

నేను వాడి పద్ధతిని హర్షించకపోయినా సరిపెట్టుకున్నాను

ఓ రోజు వాడి పెళ్ళాం ''మీ అమ్మ ఎందుకు మన ఇద్దరికీ మధ్య? మీ ఊరికి పంపించెయ్యి ముసలాళ్ళంటే నాకు బోరు'' అంది విసుగ్గా

''మా అమ్మని ఇక్కడ ఉంచడానికి గల కారణం ఏమిటనుకున్నావు? నీక్కు మంచి చేసే ఉద్దేశ్యమే! పనిమనుష్యులు ఇక్కడ సరిగ్గా దొరకరు దొరికినా మా అమ్మలాగ బాగా చెయ్యరు. వంటవాళ్ళు అసలే దొరకరు. అలాంటప్పుడు వంట+పని చేయగల మనిషిని నీకు అందిచ్చిన నన్ను అభినందించాలి'' అన్నాడు.

ఇప్పుడు నాకు ప్రతీ ఆడదాని దగ్గరికీ వెళ్ళి పనిగట్టుకుని 'గొడ్రాలిగా ఉన్నా ఫరవాలేదు కానీ ఇలాంటి కొడుకుని మాత్రం కనకు' అని చెప్పి రావాలని ఉందండీ!'' పిచ్చిపట్టిన దానిలా మాట్లాడుతూ, పూనకం వచ్చినదానిలాగ ఊగిపోతూ అంది సీత.

''నేను ఆనాడే చెప్పాను సీతా! నీకు విసుగేసింది కూడా! నన్ను చూడు! నేనూ పెంచుకున్నాను మమకారాన్ని! అయితే నీలా కొడుకు మీదకాదు! ఈ చెట్లమీద పెంచుకున్నాను. పించను సరిగ్గా అందని నాకు ఇవి ఆర్థికంగా సాయపడుతున్నాయి. నాటికి నేను చేసినదానికి రెట్టింపుగా ఫలితాన్నిస్తున్నాయి!'' అన్నాడతను గర్వంగా.

''నిజమే!'' ఒప్పుకుంది సీత.

''మాకీ తృప్తి చాలు!'' అంటున్నట్లుగ కదిలాయి కొబ్బరి ఆకులు. రేడియో పెట్టి నట్టున్నారు పక్కింటి పిల్లలు. పాటలు వినిపిస్తు న్నాయి. ఓ పాటయితే ఈ విధంగా ఉంది—

''మనిషిని నమ్మితే ఏముంది? కొబ్బరిచెట్టుని నమ్మితే ఎంతుందో! ఉండేందుకు నీడనిస్తుంది, తినడానికి కాయనిస్తుంది. తాగేందుకు నీరు, కాల్చేందుకు కట్టెలు ఇస్తుంది. మనిషి పోతే మోసేందుకు వాసినిస్తుంది. కన్నబిడ్డ ఏమిస్తాడు? కోపాలు, తాపాలు, కన్నీళ్ళు తప్ప!'' ★